

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

DOI: 10.26693/jmbs06.02.270

УДК 378.016.072.6-027.21:797.2-057.875

Глухов І. Г.¹, Пітин М. П.²

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ КОНТРОЛЮ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЛАВАННЯ В МЕЖАХ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

¹Херсонський державний університет, Україна

²Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського,
Україна

pityn7@gmail.com

swim.ks.ua@gmail.com

Поняття та зміст контролю є важливими складовими теорії та методики фізичної культури і спорту. Нагальною науковою та прикладною проблемою сучасного фізичного виховання в закладах вищої освіти є обґрунтування системного підходу до навчання студентів плавання, що враховуватиме наявний досвід та сучасні вимоги.

Мета – обґрунтувати підсистему контролю в навчанні плавання студентів закладів вищої освіти в умовах фізичного виховання.

Методи: теоретичний аналіз та узагальнення, вивчення документальних матеріалів, соціологічні методи опитування (анкетування), системний аналіз, історико-логічні методи дослідження.

Підсистема контролю за більшістю аспектів підлягає управлінню системою вищого порядку внаслідок наявності тісних взаємозв'язків з джерелом контролю, тенденцій розміщення та переваг об'єктивності. Урахування специфічних особливостей плавання має визначальне значення для вибору комплексу показників. При теоретичному обґрунтуванні контролю дотримано вказаних у науковій та методичній літературі вимог. Серед них такі: наявність шкали інтервалів, надійність, валідність, дискримінативність, наявність нормативних даних, адаптованість тесту, простота виконання та доступність, обмеження часу виконання тестових завдань, операціоналізація та верифікація значених тестів/контрольних вправ).

Контроль є основоположним елементом усвідомленої системної діяльності людини. Результат розв'язання узагальненої мети системи має бути усвідомленим, прийнятим та прийнятним для усіх учасників цього процесу. Обґрунтування підсистеми контролю системи навчання плавання перед-

бачає формулювання нової категорії індивідуально-орієнтованого змісту контролю підготовленості студентів закладів вищої освіти та її варіанти, побудовані з урахуванням об'єктивних чинників (наявність різних груп студентів за рівнем плавальної підготовленості, індивідуально-мотиваційної спрямованості діяльності та траєкторії постановки цілей у системі навчання плавання в умовах фізичного виховання).

Ключові слова: система, зміст, траєкторія, організація, вміння.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами темами. Дослідження виконане згідно теми 3.3 «Теоретико-методичні аспекти оптимізації рухової активності різних груп населення» зведеного плану науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури на 2017–2020 рр. та теми «Теоретичні і методичні основи навчання плавання різних груп населення» плану науково-дослідної роботи Херсонського державного університету на 2021–2026 рр. (№ державної реєстрації 0121U108015).

Постановка проблеми. Питанням контролю завжди присвячувалося багато уваги, незалежно від специфіки діяльності, що проводиться. Поняття та зміст контролю є перманентно важливою складовою понятійно-категоріального апарату теорії та методики фізичної культури і спорту. Він забезпечує певний порядок у процесах, що відбуваються та дає змогу об'єктивно вносити корекції у певні дії (процеси) [1, 2, 3, 4].

Актуалізація проблематики контролю в умовах реформування структури та змісту вищої освіти набуває нового сенсу. Це пов'язано із новою, більш

динамічною та студентоцентрованою сутністю сучасної освіти. Наявні радикальні зміни суспільного устрою, які є зовнішніми чинниками реформування. Вони дають змогу утворювати передумови для нового упорядкування, стимулюючи умовну непередбачуваність індивідуальних і колективних практик фізичного виховання та певну незворотність стійкої інституціоналізованості соціальної поведінки [5, 6].

Первинне значення інтегративної проблеми більшості систем (у тому числі навчання плавання) полягає в координації її складників (елементів та компонентів), певних цілях як суб'єктів дії людських ресурсів індивідуального чи колективного порядку. Ця функція належить соціальним системам, до яких відноситься участь у фізичному вихованні закладу вищої освіти (ЗВО) [1, 2, 5, 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Науковцями зазначається на слабкості організаційної структури системи за відсутності систематичного аналізу чинників особливостей діяльності суб'єктів. У нашому випадку маємо певні ускладнення, що викликані розташуванням залучених категорій учасників в одній (горизонтальній) площині, що має високий ступінь формалізованості організації [1, 5].

На сьогодні наукове обґрунтування структури та змісту фізичного виховання в закладах вищої освіти проведено у численних наукових працях [8, 9, 10, 11]. Системоутворюючі завдання щодо забезпечення фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей, професійно-прикладної фізичної підготовленості, чинників формування та педагогічних умов забезпечення здоров'язбережувальних технологій, підтримання самовдосконалення та саморозвитку студентської молоді представлені на різних рівнях дослідницького пошуку [12, 13].

Нагальною науковою та прикладною проблемою сучасного фізичного виховання в закладах вищої освіти є обґрунтування системного підходу до навчання студентів плавання, що враховуватиме наявний досвід та сучасні вимоги, студентоцентризм процесу та об'єктивність критеріїв забезпечення [14].

Мета дослідження – обґрунтувати підсистему контролю в навчанні плавання студентів закладів вищої освіти в умовах фізичного виховання.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, вивчення документальних матеріалів, соціологічні методи опитування (анкетування), системний аналіз, історико-логічні методи дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення.

Передумови застосування контролю є його соціалізаційні важелі, що полягають в механізмах «підкріплення-затухання» (принцип покарань і ви-

нагород), гальмування та субституції (заміщення). Відбувається засвоєння наявних норм і цінностей фізичного виховання, здорового способу життя тощо, які усвідомлюються та стають внутрішніми мотиваційними чинниками студента. Важливим моментом в запровадженні якісного контролю є залучення студентів до суспільно-індивідуальної регуляції поведінки відповідно правил і норм, закріплених юридичними й адміністративними актами, внутрішніми положеннями ЗВО [1, 5, 15].

Для контролю як системи нижчого рівня та підсистеми навчання студентів ЗВО плавання в ієрархії він є найважливішою частиною, що забезпечує повноцінне функціонування. Підсистема контролю за більшістю аспектів підлягає управління системою вищого порядку. Це пояснюється тісними взаємозв'язками з джерелом контролю, тенденцією розміщуватися вище та мати переваги об'єктивності. На основі зазначеної підсистеми відбувається диференціація частин та одночасно інтеграція із встановленням органічної єдності складників усієї системи [5, 14, 15].

Включення ефективного контролю на основі принципів студентоцентрованого навчання дає змогу подолати конструктивні відмінності між суб'єктивізмом та об'єктивізмом оцінювання якості діяльності усієї системи навчання плавання з позицій стейкхолдерів [14].

На думку фахівців галузі фізичної культури і спорту ефективність фізичного виховання в сучасних умовах здебільшого обумовлена використанням засобів і методів комплексного контролю [2, 3, 4, 9]. Він вважається інструментом керування, за допомогою якого здійснюються зворотні зв'язки між учасниками цього процесу (зокрема викладачем та студентом). Саме це стає підставою для підвищення рівня управлінських рішень під час організаційного та методичного забезпечення усієї системи навчання плавання студентів ЗВО.

Ключовою вимогою для проведення контролю в умовах реалізації фізичного виховання в ЗВО є відповідність специфіці засобів виду спорту, що на сьогодні застосовується як варіативний компонент змісту освіти. Необхідність урахування специфічних особливостей плавання має визначальне значення для вибору комплексу показників. Це пов'язано із тим, що до занять плаванням залучені студенти різних груп за медичною приналежністю, різного рівня фізичного розвитку, функціональної та фізичної підготовленості, плавальної підготовленості тощо [2, 3, 4, 14, 15].

Плавання за специфікою рухової діяльності має виражені адаптаційні реакції у зв'язку з характером, структурою та змістом основних засобів. Наголошується, що в цьому виді спорту й окремих дисциплінах важливого значення набувають

об'єктивно метричні показники результату діяльності. Окрім того доцільно використовувати показники, що надають інформацію про стан серцево-судинної та дихальної систем, обмінних процесів, оскільки завдяки останнім можна найбільш достовірно оцінити потенційні можливості студентів у досягненні базових завдань фізичного виховання в ЗВО [4, 9, 10].

Підтверджуючи думки значної кількості фахівців щодо значення контролю для ефективного функціонування системи, наголосимо на необхідності якісного зворотного зв'язку. У цьому сенсі маємо суб'єктно-об'єктні відносини, тобто від учасника (студента) до центра управління (викладача). Викладач, як супутній елемент системи навчання плавання повинен отримувати інформацію про стан об'єкта (студента), який підпорядковується в межах логічно-функціональних зв'язків визначеного рівня та сили, завдяки виконанню студентами сукупності завдань [1, 2, 5].

Інформативність змісту підконтрольних показників залежить від структури та змісту діяльності та може піддаватися небезпідставним сумнівам з огляду на різні додаткові чинники. Як от рівень здоров'я, фізичного розвитку, фізичної, функціональної та плавальної підготовленості тощо. Тому для навчання плавання стоїть додаткова вимога обґрунтування структури та змісту контролю на різних етапах індивідуально-мотиваційної діяльності студентів.

Враховуючи достатню вивченість наукових питань контролю на різних етапах підготовки спортсменів та навчально-виховного процесу студентів, зупинимося на тезовій характеристиці видів контролю для нашої системи навчання плавання [2, 3, 4, 9].

Етапний контроль покликаний до отримання інформації про набутий стійкий стан студентів за відносно тривалий час. У нашому випадку він чітко визначається тривалістю навчальних проміжків, а саме семестр та навчальний рік. Етапний стан підготовленості студента є наслідком кумулятивного ефекту серії (багатьох) об'єднаних спільною метою навчально-виховних занять з плавання. У випадку організації системи навчання плавання студентів ЗВО він становить близько 18 тижнів.

Поточний контроль характеризує стан за наявними тимчасовими коливаннями підготовленості студентів за різними компонентами. Виявлення поточного стану студентів дає підстави для опосередкованої характеристики фізичних навантажень, отриманих в межах занять. У випадку запропонованого навчання плавання студентів ЗВО, показники поточного стану для нас були менш інформативними. Адже у фізичному вихованні ми не

передбачаємо граничні фізичні навантаження, які притаманні для спортивної діяльності.

Однак, з огляду на це, зросла потреба та необхідність моніторингу оперативного стану студентів. Тобто стану студентів на момент реалізації певних засобів у межах занять з плавання та реалізації конкретного фізичного навантаження. Науковцями зазначається, що оперативний стан є нестійким, змінюється в ході виконання завдань заняття, має визначені та детерміновані коливання після відпочинку, між повтореннями вправ (и) чи після корекції зовнішньої сторони навантаження [2, 3, 10].

З'ясування цього дає підстави керувати та правильно планувати тривалість та інтенсивність вправ, інтервалів відпочинку, кількості повторень тощо. Це особливо важливо, враховуючи значне охоплення контингенту студентів, що кластеризується за різними характеристиками (рік навчання, фізичний розвиток, фізична підготовленість, плавальна підготовленість тощо).

Окремо варто розглянути наповненість контролю в системі навчання плавання студентів ЗВО. Сучасні тенденції здоров'язберігаючих технологій у вищій освіті вказують на необхідність проведення поглибленого та різностороннього контролю [7, 12, 13, 14].

При теоретичному обґрунтуванні контролю, ми намагалися дотримуватися вказаних у науковій та методичній літературі вимог. Серед них такі: наявність шкали інтервалів (ієрархічна впорядкованість за складністю тестів/контрольних вправ), надійність (внутрішнє погодження та отримання одних й тих самих показників для кожного досліджуваного, за умови стабільності контингенту досліджуваних), валідність (належне вимірювання властивостей і якості процесів), дискримінативність (здатність об'єктивно розділяти досліджуваних за різними рівнями виконання/підготовленості), наявність нормативних даних (репрезентативність середніх показників за тестом, контрольною вправою), адаптованість тесту (відповідність тестів/контрольних завдань і їх оцінок особливостям та специфіці освітньої діяльності за зазначеним видом спорту), простота виконання та доступність (передбачено завдання, які досліджувані можуть сприймати, розуміти і виконувати на рівні власного сприйняття процесу навчання плавання), обмеження часу виконання тестових завдань (оптимальні затрати часу для студентів із різним рівнем плавальної підготовленості), операціоналізація (можливість отримання достовірних показників за допомогою застосування кількох різних тестів/контрольних вправ) та верифікація (перевіреність та реальне існування в практиці плавання (фізичного виховання) зазначених тестів/контрольних вправ) [4, 9, 16].

Також ураховано низку додаткових вимог щодо простоти і низької трудомісткості незалежно від рівня складності тестів, зрозумілості та доступності для викладача і студента, лаконічності та точності інструкцій до виконання, відсутності сторонніх подразників [5, 15].

Для виконання тестів (контрольних вправ) нами враховані стандартизовані правила проведення, які, своєю чергою, обмежують вплив сторонніх чинників на процедури контролю. Важливими серед них були такі: відомість тестів для фахівців та обізнаність студентів з тестами (контрольними вправами), встановлення розуміння суті завдання та інструкції до тесту, самостійність та незалежність виконання, застосування обґрунтованої і перевіреної процедури оброблення та інтерпретації результатів тестів [16].

Безперечно, що перед початком тестування існує потреба підготовчої роботи. Спочатку відбувається ознайомлення з тестом (контрольною вправою), пояснення його призначення, мети тестування, важливості отриманих даних для визначення ефективності процесу загалом та саморозвитку студента, роз'яснюють інструкцію. Після цього починається тестування під наглядом викладача та за дотримання інструкції і всіх умов забезпечення вірогідності для отриманих результатів.

У науковій та методичній літературі ми неодноразово зустрічали застереження для проведення контролю. Їхній зміст має велике значення для об'єктивного відображення реального стану плавальної (і не лише) підготовленості студентів ЗВО [9, 10, 12, 14].

У випадку обґрунтування підсистеми контролю системи навчання плавання студентів ЗВО ми доповнили зазначені вимоги дотриманням принципів відбору тестових завдань [1, 4 5, 9]: відповідності змісту тесту цілям тестування, значущості (включення для визначення найбільш важливих характеристик підготовленості (стану) студентів), наукової достовірності (відсутність спірного тлумачення тестів), відповідності сучасного стану наукової думки у фізичному вихованні, відображення змісту навчання на певному рівні індивідуально-мотиваційної діяльності у змісті тесту, варіативності змісту (створення низки варіантів завдань),

зростаюча складності (перехід від легких до більш складних завдань).

Окремо представимо відповідність підсистеми контролю траєкторії постановки цілей студентами ЗВО в межах системи навчання плавання у фізичному вихованні (рисунк).

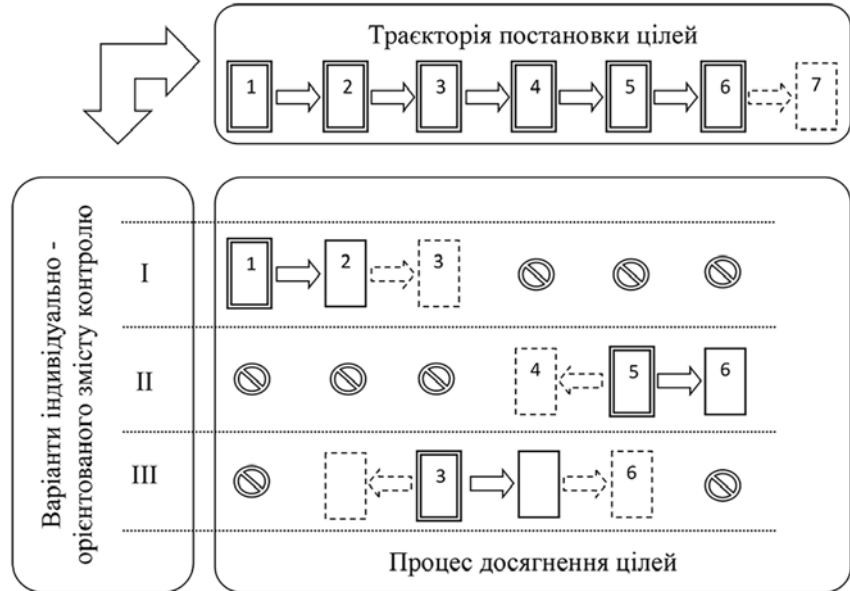


Рис. Підсистема контролю в концепції системи навчання плавання у фізичному вихованні студентів закладів вищої освіти

Відповідність категорій підсистеми контролю та траєкторії постановки цілей ми вбачаємо в варіантах індивідуально-орієнтованого змісту контролю підготовленості студентів ЗВО. У межах цієї нової категорії передбачається об'єктивна наявність різних груп студентів за рівнем плавальної підготовленості та індивідуально-мотиваційною спрямованістю діяльності в системі навчання плавання. За попередніми даними таких рівнів виявлено сім. Проте вони можуть частково бути об'єднаними за спільними ознаками (структурою та змістом навчально-вихованого процесу) [7, 14, 17].

Таким чином, до кожної з цих груп потрібно застосовувати диференційований (іноді індивідуалізований) підхід та намагатися враховувати уподобання студентів, залучених до цієї діяльності. Пропонуємо до контролю конкретної групи студентів залучати першочергово тести (контрольні вправи), що відповідають цьому ж рівню індивідуально-мотиваційної спрямованості діяльності.

Розглянемо кілька конкретних варіантів індивідуально-орієнтованого змісту контролю. При першому, можна спостерігати, що студент потрапив до системи навчання плавання з незадовільним вихідним рівнем (не вміє плавати та наявна водобоязнь). Таким чином до нього не можна застосовувати прямих специфікованих засобів контролю

(у частині плавальної підготовленості). Проте отримання об'єктивних даних про стан студента є обов'язковим. Тому рекомендуємо використовувати спектр тестів (контрольних вправ) із загальної фізичної підготовки, визначення показників функціонального стану та фізичного розвитку, визначення окремих (та/чи) комплексних показників здоров'я. Низький вихідний рівень дає підстави для кращих оперативних результатів та швидшого переходу до нового індивідуально-мотиваційного рівня діяльності (етапу системи). Тому можна застосовувати уже новий комплекс тестів (контрольних вправ), порівняно складніший за попередній. Також користуючись методичним положенням випереджувального навчання, кілька тестів (контрольних вправ) можна залучити з комплексу віддаленого від студента рівня плавальної підготовленості.

Схожий алгоритм характерний для третього варіанту (див. рис.). Проте на відміну від першого, студент уже перебуває на певному рівні володіння уміннями та навичками плавання. У цьому випадку ми рекомендуємо застосовувати тести (контрольні вправи), які чітко відповідають наявному рівню, а також розглядати можливість залучення тестів (контрольних вправ), що характерні для нижчого (одна-дві) та вищого (залежно від складності) індивідуально-мотиваційного рівня занять у системи навчання плавання.

У випадку другого варіанту індивідуально-орієнтованого змісту контролю, студенти уже перебу-

вають на вищих індивідуально-мотиваційних рівнях. Тому рекомендацією є включення тих тестів (контрольних вправ), що детерміновані наявними уміннями та навичками з плавання у студентів та можливість поодинокого залучення засобів контролю з попереднього рівня системи навчання плавання.

Висновки. Аналіз наукових даних вказує, що контроль є основоположним елементом усвідомленої системної діяльності людини. Адже результат розв'язання узагальненої мети системи, як сукупності оперативних цілей має бути усвідомленим, прийнятим та прийнятним для усіх учасників цього процесу.

Запропоноване обґрунтування підсистеми контролю системи навчання плавання передбачає формулювання нової категорії індивідуально-орієнтованого змісту контролю підготовленості студентів ЗВО та її варіанти, побудовані з урахуванням об'єктивних чинників, а саме наявності різних груп студентів за рівнем плавальної підготовленості, індивідуально-мотиваційною спрямованістю діяльності та траєкторією постановки цілей у системі навчання плавання в умовах фізичного виховання.

Перспективи подальших досліджень передбачають з'ясування реальних засобів контролю, що надало цілісне трактування цього компонента в системі навчання плавання студентів ЗВО.

References

1. Dibkova LM. *Informatika i komp'yuterna tekhnika* [Informatics and computer technology]. Navch posib dlya stud vishch navch zakl. K: Akademvidav; 2005. 416 s. [Russian]
2. Hodik MA. *Metrolohicheskie osnovy kontrolya za tekhnicheskoy i takticheskoy podgotovlennostyu sportsmenov* [Metrological foundations of control over the technical and tactical readiness of athletes]. *Sportivnaya metrolohiya*. M: Fizkultura i sport; 1982: p. 161–8. [Russian]
3. Mitova O. *Unifikovaniy alhoritm kompleksnoho kontrolyu pidhotovlenosti sportsmeniv u komandnikh sportivnikh ihrakh* [Unified algorithm of complex control of athletes' readiness in team sports games]. *Nauka v olimpiyskom sporte*. 2019; 2: 16–28. [Ukrainian]. doi: 10.32652/olympic2019.2_2
4. Namozova SSh. *Kontrol i samokontrol zanimayushchikhsya fizicheskimi uprazhneniyami i sportom* [Control and self-control of those involved in physical exercise and sports]. *Fizicheskaya kultura*. 2001; 5. [Russian]
5. Kondov KV. *Kontseptsiya sotsialnoho kontrolyu v teorii sotsialnikh sistem Tolkotta Parsonsa* [The concept of social control in the theory of social systems by Talcott Parsons]. *Ukrainskiy sotsium*. 2017; 3(62): 9–19. [Ukrainian]. doi: 10.15407/socium2017.03.009
6. Polyakova H. *Napryami modelyuvannya individualnoi trayektoriyi bezperervnoi osviti y samoosviti pedahohichnikh pratsivnikiv* [Directions of modeling of individual trajectory of continuous education and self-education of pedagogical workers] [Internet]. Available from: <https://goo.gl/emsxB3> [Ukrainian]
7. Hlukhov IH, Drobot KV, Abramov KV, Pityn MP. *Metodolohichna osnova naukovoho obgruntuvannya sistemi navchannya studentiv ZVO plavannyu* [Methodological basis of scientific substantiation of the system of teaching free swimming to students]. *Visnik Natsionalnoho universitetu «Chernihivskiy kolehium» imeni TH Shevchenka. Seriya: Pedahohichni nauki*. 2020; 10(166): 261–8. [Ukrainian]
8. Krutsevich TYu. *Teoriya i metodika fizichnoho vikhovannya* [Theory and methods of physical education]. Vol 2. K; 2008. 368 s. [Ukrainian]
9. Krutsevich TYu, Vorobyov MI, Bezverkhnya HV. *Kontrol u fizichnomu vikhovanni ditey, pidlitkiv i molodi* [Control in physical education of children, adolescents and youth]. K: Olimpiyska literatura; 2011. 224 s. [Ukrainian]

10. Ivashchenko OV. Methodic of pedagogic control of 16–17 years' age girls' motor fitness. *Pedagogics, psychology, medical-biological problems of physical training and sports*. 2016; 5: 26–32. doi: 10.15561/18189172.2016.0504
11. Zavidivska NN. Osoblivosti mizhdistsiplinarnikh zvyazkiv u sistemi fizkulturno-ozdorovchoi osviti studentiv vishchikh navchalnikh zakladiv [Peculiarities of interdisciplinary connections in the system of physical culture and health education of students of higher educational institutions]. *Slobozhanskiy naukovno-sportivniy visnik*. 2012; 2: 186–190. [Ukrainian]
12. Sukhanova HP, Ushakov VS. Ozdorovche plavannya yak zasib pidvishchennya rivnya fizichnoi pidgotovki studentiv u ZVO [Health-improving swimming as a means of increasing the level of physical training of students in the HU]. *Aktualnye nauchnye issledovaniya v sovremennom mire*. 2019; 2(9(53)): 134–9. [Ukrainian]
13. Sizova VYu. Formirovanie dvihatelnykh umeniy studentov v protsesse zanyatiy plavaniem s ispolzovaniem metoda operezhayushchego obucheniya [Formation of students' motor skills in the process of swimming lessons using the advanced learning method]. *Research Journal of International Studies*. 2015; 4: 45–50. [Russian]
14. Hlukhov IH. Obgruntuvannya zmistu kontrolyu pidgotovlenosti v sistemi navchannya plavannyyu studentiv zakladiv vishchoi osviti [Establishing the content control of preparation in the systems for the navigation of students at the universities]. *Naukoviy chasopis NPU imeni MP Drahomanova*. 2020; 7(127): 45–51. doi: 10.31392/NPU-nc.series15.2020.7(127).08 [Ukrainian]
15. Bohdanova OS. *Vykhovne znachennya otsinki znan uchniv* [Educating the importance of assessing students' knowledge]. Chernihiv: Sokil; 2001. 265 s. [Ukrainian]
16. Avanesov VS. *Kompozitsiya testovykh zadaniy* [Composition of test items]. M: Tsentr testirovaniya; 2002. 240 s. [Russian]
17. Hlukhov IH, Pityn MP. Sub'yektivna otsinka studentami zakladu vishchoi osviti vlasnoho rivnya plavalnoi pidgotovlenosti (na prikladi Khersonskoho derzhavnogo universitetu) [Subjective assessment by students of higher education institution of their own level of swimming training (on the example of Kherson State University)]. *Naukoviy chasopis NPU imeni MP Drahomanova*. 2021; 2(130): 45–50. [Ukrainian]. doi: 10.31392/NPU-nc.series15.2021.2(130).10

УДК 378.016.072.6-027.21:797.2-057.875

ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ КОНТРОЛЯ В ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ ПЛАВАНИЮ В РАМКАХ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Глухов И. Г., Питьин М. П.

Резюме. Понятие и содержание контроля являются важными составляющими теории и методики физической культуры и спорта. Насущной научной и прикладной проблемой современного физического воспитания в учреждениях высшего образования является обоснование системного подхода к обучению студентов плавания, учитывая имеющийся опыт и современные требования.

Цель – обосновать подсистему контроля в обучении плаванию студентов учреждений высшего образования в условиях физического воспитания.

Методы: теоретический анализ и обобщение, изучение документальных материалов, социологические методы, опрос (анкетирование), системный анализ, историко-логические методы исследования.

Результаты. Подсистема контроля за большинством аспектов подлежит управлению системой высшего порядка вследствие наличия тесных взаимосвязей с источником контроля, тенденций размещения и преимуществ объективности. Учет специфических особенностей плавания имеет определяющее значение для выбора комплекса показателей. При теоретическом обосновании контроля соблюдены указанные в научной и методической литературе требования. Среди них: наличие шкалы интервалов, надежность, валидность, дискриминативность, наличие нормативных данных, адаптация теста, простота исполнения и доступность, ограничение времени выполнения тестовых заданий, оптимизация и верификация указанных тестов / контрольных упражнений).

Заключение. Контроль является основополагающим элементом осознанной системной деятельности человека. Результат решения обобщенной цели системы должно быть осознанным, принятым и приемлемым для всех участников этого процесса. Обоснование подсистемы контроля системы обучения плаванию предполагает формулирование новой категории индивидуально-ориентированного содержания контроля подготовленности студентов учреждений высшего образования и его варианты, полученные на основе объективных факторов (наличие различных групп студентов по уровню плавательной подготовленности, индивидуально-мотивационной направленности деятельности и траектории постановки целей в системе обучения плаванию в условиях физического воспитания).

Ключевые слова: система, содержание, траектория, организация, умения.

UDC 378.016.072.6-027.21:797.2-057.875

Theoretical Substantiation of Control in Training Swimming Students of Higher Education Institutions during Physical Education

Hlukhov I. G., Pityn M. P.

Abstract. The concept and content of control are important components of the theory and methodic of physical culture and sports. The consistency in processes and objective corrections of certain actions (processes) are provided by using of control. Actualization of scientific issues of control in the context of reforming the structure and content of higher education is gaining new importance. This is due to the higher dynamism and student-centered character of modern education. An urgent scientific and applied problem of modern physical education in higher education institutions is the substantiation of a systematic approach to training students swimming that will take into account existing experience and modern requirements.

The purpose of the study was to substantiate the control subsystem in the training students swimming in higher education institutions during physical education.

Material and methods: theoretical analysis and generalization, study of documentary materials, sociological methods of survey (questionnaire), system analysis, historical and logical research methods.

Results and discussion. The control subsystem for the most aspects is management by a higher order system due to the close relationship with the control source, placement trends and the objectivity benefits. This subsystem is the basis for the differentiation of parts and at the same time for integration with the establishment of the organic unity of the whole system components. The key requirement for conducting control in the physical education condition in higher education institution is compliance with the specifics of the sport means as a variable component of the education content. Specific features of swimming have an important value for choosing complex of indicators. In the theoretical substantiation of control, there was observed requirements that are specified in the scientific and methodical literature. Among them are: availability of interval scale, reliability, validity, discriminativeness, availability of normative data, adaptability of the test, ease of execution and simplicity, limitation of test tasks, operationalization and verification of these tests / control exercises). It also takes into account a number of additional requirements for simplicity and low resource costs, regardless of the level of tests complexity, clarity and accessibility for teacher and student, conciseness and accuracy of execution instructions, the absence of external stimuli.

Conclusion. Control is a fundamental element of conscious systemic human activity. The result of solving the generalized purpose of the system should be understood, accepted and acceptable to all participants of this process. Substantiation of the control subsystem of the training swimming system involves the formulation of a new category of individually-oriented content of control of students of higher education institutions and its variants. These variants must be built taking into account objective factors (the presence of different groups of students on the level of swimming preparedness, individual-motivational orientation of activity and trajectory of goal setting in the system of training swimming during physical education).

Keywords: system, content, trajectory, organization, skills.

The authors of this study confirm that the research and publication of the results were not associated with any conflicts regarding commercial or financial relations, relations with organizations and/or individuals who may have been related to the study, and interrelations of coauthors of the article.

Стаття надійшла 17.01.2021 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування